

Laatuseloste: Tavaroiden ulkomaankaupan yksikköarvo- ja volyymi-indeksit (1997-2012)

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö ja käyttötarkoitus

Ulkomaankaupan yksikköarvo- ja volyymi-indeksit antavat kuukausittaiset ja kumulatiiviset tiedot vienti- ja tuontihintojen, vaihtosuhteen sekä viennin ja tuonnin määrän kehityksestä.

Hinta- ja määräkehitystä kuvaavat indeksit ovat tärkeä väline sekä julkisen että yksityisen sektorin päätöksentekijöille, suunnittelijoille ja tutkijoille niin kansallisella tasolla kuin EU:n ja useiden kansainvälisten järjestöjen toiminnassa.

1.2 Keskeiset käsitteet ja luokitukset

Ulkomaankauppaindeksien laskentakaavoina käytetään yksikköarvoindeksien laskennassa Laspeyres'in kaavaa ja volyymi-indeksien laskennassa Paasche'n kaavaa. Indeksit lasketaan ketjuindekseinä, jolloin vertailuvuotena on aina laskentavuotta edeltävä vuosi.

Yksikköarvoindeksit lasketaan käytännössä seuraavasta kaavasta:

$$P(L) = \frac{\sum w(0) (p(n)/p(0))}{\sum w(0)}, \text{ jossa } p = \text{nimikkeen yksikköarvo ja } w = \text{nimikkeen paino}$$

Volyymi-indeksit lasketaan yksikköarvoindeksien avulla. Kuukausittaiset volyymi-indeksit lasketaan siten, että kuukauden arvoluku defloatoidaan vastaavalla yksikköarvoindeksillä ja saatua arvoa verrataan edellisen vuoden keskimääräiseen kuukausiarvoon. Kumulatiiviset volyymi-indeksit lasketaan vastaavalla tavalla kumulatiivisten arvolukujen avulla käyttämällä deflaattoreina kumulatiivisia yksikköarvoindeksejä.

Vaihtosuhteen pisteluku lasketaan kaavasta: (viennin yksikköarvoindeksi / tuonnin yksikköarvoindeksi) x 100.

Sekä kuukausittaisten- että kumulatiivisten yksikköarvo- ja volyymi-indeksien ketjuttaminen tapahtuu kertomalla ketjuttamattomat indeksit vastaavalla edellisen vuoden ketjutetulla vuosi-indeksillä.

Indeksinimikkeinä käytetään EU:n yhdistetyn nimikkeistön (Combined nomenclature, CN) alanimikkeitä. Kuukausittaisia ja kumulatiivisia yksikköarvoindeksejä laskettaessa käytetään hintatietoina indeksinimikkeiden tilastoarvoa CN-nimikkeistön ilmoittamaa paljousyksikköä kohti. Sekä kuukausittaisissa että kumulatiivisissa yksikköarvoindekseissä käytetään vertailuvuoden hintatietoina koko (edellisen) vuoden hintatietoja. Indeksinimikkeiden painot saadaan indeksinimikkeiden vertailuvuoden arvo-osuuksista. Painot korotetaan tavaraluokittain siten, että kuhunkin tavaraluokkaan kuuluvien indeksinimikkeiden painojen summa vastaa tavaraluokan arvo-osuutta vertailuvuonna. Viennin yksikköarvoindeksissä on mukana vajaat 500 CN-alanimikettä ja tuonnin yksikköarvoindeksissä vajaat 700 CN-alanimikettä.

Ulkomaankaupan yksikköarvo- ja volyymi-indeksit lasketaan ja julkaistaan toiminnan lajin mukaisen tuoteluokittelun (Classification of Products by Activities, CPA) sekä tavaroiden pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaan (Main Industrial Groupings, MIG). MIG-luokitus ei ole virallinen tavaraluokitus.

1.3 Lait ja asetukset

Ulkomaankauppatilasto perustuu Euroopan yhteisön lainsäädäntöön sekä Suomen kansalliseen tilastolakiin (280/04) ja tullilakiin (1466/94). EU:n lainsäädännössä tilastointia ohjaavat sisäkaupan tilastoinnin perusasetus (EY, 638/2004), ulkokaupan tilastoinnin perusasetus (EY, 1172/95) sekä näiden täytäntöönpanoa koskevat soveltamissäännökset.

Maaluokitus perustuu komission asetukseen (EY, 1833/2006) yhteisön ulkokaupan ja jäsenvaltioiden välisen kaupan tilastojen maaluokituksesta. Maakoodit ovat Kansainvälisen standardoimisjärjestön standardin ISO/DIS 3166 mukaisia koodeja.

2. Menetelmäkuvaus

Tiedot Suomen käymästä kaupasta muiden EU-maiden kanssa kerätään yritysten antamista tilastoilmoituksista sisäkaupan Intrastat-järjestelmällä. Siinä tuojat ja viejät ilmoittavat kuukausittain tarvittavat tilastotiedot sisäkaupastaan Tullille. Tiedot Suomen ja kolmansien maiden välisestä tavarakaupasta saadaan tullilmoituksista, jotka on annettava jokaisesta tuonti- ja vientilähetyksestä. Suomen ulkomaankauppatilaston laadinnassa sisä- ja ulkokaupan tiedot yhdistetään.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Sekä kuukausittainen että kumulatiivinen indeksiaineisto tarkastetaan ulkomaankaupan kuukausiaineiston valmistumisen jälkeen. Käytetyt tiedot ovat kuitenkin ennakkollisia ja muuttuvat perusaineiston täydentyessä ja aineistoa edelleen tarkastettaessa. Laskentakuukautta aikaisempiin kuukausiin tehdyt aineistokorjaukset on otettu huomioon kumulatiivisessa indeksissä.

Pääsääntöisesti kaikki Suomesta vietävät ja Suomeen tuotavat tavarat tilastoidaan. Tilastoinnin edellytyksenä on, että tavara fyysisesti saapuu maahan tai lähtee maasta. Poikkeuksena ovat kuitenkin laivat ja lentokoneet, jotka tilastoidaan omistussuhteen muututtua. Tilastojen ulkopuolelle jäävät mm. kauttakuljetukset sekä sellaiset taloustoimet, joilla ei ole merkittävää kaupallista arvoa. Lisäksi pienimmät yritykset on vapautettu sisäkaupan tilastojen ilmoittamisvelvollisuudesta. Palvelujen ulkomaankauppa jää myös tämän tilaston ulkopuolelle.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Ulkomaankaupan yksikköarvo- ja volyyymi-indeksit julkaistaan viiden viikon kuluessa ulkomaankaupan kuukausitilastojen ilmestymisen jälkeen. Tarkka julkaisuaikataulu määritellään noin vuodeksi eteenpäin. Julkaisuaikataulua pidetään yllä Tullin Internet-sivuilla.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys / selkeys

Ulkomaankaupan yksikköarvo- ja volyyymi-indeksit julkaistaan Tullin Internet-sivuilla ennalta ilmoitettuina julkaisuhetkinä.

Ulkomaankauppatilastoista saa lisätietoja Tullin Internet-sivuilta kohdasta Ulkomaankauppatilastot. Sivuilta löytyvät mm. ulkomaankauppatilastojen tilastointiperiaatteet sekä kaikki Tullin julkaisemat tilastot ja katsaukset Suomen ulkomaankauppaan.

Lisätietoja on saatavissa myös Tilastopalvelusta:

- puhelin: vaihde (09) 6141 tai tilastopalvelu suoraan 020 690 603
- sähköposti: tilastot[at]tulli.fi
- Internet: www.tulli.fi
- Uljas-tilastotietokanta: uljas.tulli.fi

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Ulkomaankaupan yksikköarvo- ja volyyymi-indeksejä on nykyisillä toimiala- ja käyttötarkoituseräluokituksilla tuotettu vuodesta 1997 lähtien.

7. Selkeys ja eheys / yhtenäisyys

Ulkomaankauppatilastojen lisäksi tilastotietoja voi saada Tilastokeskuksen kansantalouden tilinpidosta sekä Suomen Pankin maksutasetilastosta.

Tilastotietoja EU:n jäsenmaiden käymästä ulkomaankaupasta löytyy Eurostatin julkaisuista, Internet-sivuilta ja sen tietokannasta Easy Comext. Tietokantaa voi käyttää Internetin kautta ja se on käyttäjille maksuton. YK:n kokoamat ulkomaankauppatilastot (Comtrade-tietokanta) ovat maksutta käytettävissä YK:n Internet-sivuilla.

EU:n jäsenvaltioiden ja niiden tärkeimpien kauppakumppaneiden käyttämät erilaiset käsitteet ja määritelmät vaikuttavat tilastojen vertailtavuuteen.